

27/48
A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1908. ÉVI OKTÓBER 8. NAPJÁN NAGYVÁRADON

**SULYOK ISTVÁN ESPERES
ÉS BARY JÓZSEF GONDNOK
KETTŐS ELNÖKLETE MEL-
LETT TARTOTT ŐSZI**

**RENDES KÖZGYÜLÉSE
ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE**

KIADTA AZ EGYHÁZMEGYE

**NAGYVÁRAD 1909
LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJA**

A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1908. ÉVI OKTÓBER 8. NAPJÁN NAGYVÁRADON

SULYOK ISTVÁN ESPERES
ÉS BARY JÓZSEF GONDNOK
KETTŐS ELNÖKLETE MEL-
LETT TARTOTT ŐSZI

RENDES KÖZGYÜLÉSE ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

KIADTA AZ EGYHÁZMEGYE

— NAGYVÁRAD 1908 —
LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJA

A bihari református egyházmegye 1908. évi október hó 8-ik
napján Nagyváradon tartott őszi rendes közgyűlésének

Jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: SÜLYÖK ISTVÁN esperes és BARY
JÓZSEF gondnok elnöklete alatt:

Szemes László, Csák Máté, Lévai Mihály, Surányi
Lajos, Rigó Lajos lelkészi;

K. Nagy Sándor, Tatár Zoltán, Kurovszky Ferenc,
Dr. Szegedi Lajos, Telegdi József világi tanácsbírák;

Csernák Béla, Kiss Antal lelkészi, Dr. Hegyesi Pál
és Dr. Thury László világi jegyzők;

Sáfrány Lajos tanítóképzői intézeti igazgató, tanári
képviselő;

Erőss Károly, Kajcsa Lajos tanító képviselők;

Zsigmond Ferenc gyámpénztáros; Konrád Géza
közpénztáros;

Dr. Thury Kálmán ügyész;

Ártándról Zsigmond Ferenc l., Berettyószentmárton-
ból Kiss Antal l., Szilágyi Imre gondnok, Biharról Rigó
Lajos l., Biharpüspökiből Bugyi Sándor l., Rácz Imre g.,
Borsról Papp László l., Bojtról Adorján István s. l., Pető
Mihály g., Csatárról Szücs László l., id. Szilágyi Sándor
g., Csökmőről Szabó Bertalan l., Élesdről Dávid Gyula
l., Fugyiből Nagy Elek l., Fugyivásárhelyről Varga Gedeon
l., Furtáról Csernák Béla l., H. Szabó Sándor g., Hegy-
közkovácsiból Szokolai Béla l., Hegyközpályiból Szalai
Pál l., Oláh Károly g., Hegyközsáldobágyról Bokros
Benedek l., Hegyközujlakról Bugyi Mihály l., Kismar-
járól Kisszántórról

Kisjenőrről Hegedüs Ferenc l., Lessről Konrád Géza l.,
Juhász Lajos pr., Magyarakakucsról

Mezőkeresztesről Szigeti Elek l., Fésüs Károly g., Mezőtelegdről Falussi Károly l., Telegdi József fg., Mezőtelkiből Lovász Béla hl., Lukács András g., Nagykerekiből Lévai Mihály l., Nagyszántóráról Szatmári László l., Fehér Imre g., Nagyváradról Sulyok István, Csák Máté lelkészek, Máté Lajos, Füredi László presbyterek, Nyüvedről Szántó Béla tanító, Örvéndről Biró Ferenc l., Paptamásiból Major Gyula l., Pelbárhidáról Holkó József lelkész, Kiss Bálint g., Pósalakáról, Pusztajlakról Doma Gyula lelkész, Pusztatoldról Nyikos Sándor lelkész, Révről Bodor Pál lelkész, Siterből Nagy András g., Szalárdról Surányi Lajos l., Szabó Lajos g., Szentjánosról Szemes László l., Papanek Bódor pr., Zsákáról Vadon Miklós l., Jákóhódosról Szabó István l., Váncsodról Beshlendi Sándor L.

A hallgatóság soraiban jelen voltak: Deák József mezőkeresztesi segédlelkész, Kiss Károly, Takács Ferenc nagyváradi segédlelkészek, Molnár János zsákai, Szabó Antal csökmői tanítók.

110. szám. Sulyok István esperes buzgó imádsággal és beszéddel nyitja meg a gyűlést.

111. szám. Midőn az egyházmegyei közgyűlés a legmélyebb fájdalommal értesül Főtisztelendő és méltóságos Hegynegi Kiss Áron püspök urunk folyó évi május hó harmincadik napján történt elhunytáról,

az ő atyaihoz megtért főpásztornak, a Méliusok méltó utódának, a nagy írónak, prédikátornak, adminisztrátornak és nagy embernek áldásos emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében; s részvétéről a megboldogult özvegyét és a tisztántuli ref. egyházkerület közgyűlését jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

112. szám. Midőn az egyházmegyei közgyűlés őszinte örömmel értesít arról, hogy az itteni gondviselés a megüresedett püspöki székbe Főtiszteletű Eröss Lajos urat, azt a pozitív hittel, nagy gyakorlati életbölcseiséggel bíró férfiut ültette, akinek bölcsője egyházmegyénk földjén ringott, a délibábos Sárréten, akihez egyházmegyénk közönségét a szeretet s az édes reménységek szálai fűzik:

a megválasztott püspök urat szeretettel és hódolattal üdvözli s úgy íranta, mint méltóságos elnöktársa gróf Dégenfeld József főgondnok ur iránt tántoríthatatlan bizalmát fejezi ki.

Amiről az egyházkerületi elnökséget jegyzőkönyvi kivonat útján értesíteni rendeli.

113. szám. A megbízott jegyző felolvassa a közgyűlésen szavazási joggal jelenlevők neveit, jelenti, hogy a biharpüspökii, csökmői, mezőkeresztesi, mezőtelkii, nagyváradí, nyüvedi, pusztatoldi és a szentjánosi egyházak képviselőinek megbízó leveleik nem az ügyrend 20. §-ában megszabott formában állíttattak ki.

Az egyházmegyei közgyűlés ez alkalommal kivételesen eltekint az ügyrend 20. §-ától és a megjelenteket igazolt képviselőknek jelenti ki; utasítja azonban az egyházakat, hogy képviselőiket a jövőben szabályszerű megbízó levéllel lássák el.

114. szám. Csillag Lajos bojti lelkész, tanácsbíró, Zagyva Gyula nyüvedi, Sipos János pósalakai, Leelőssy István kismarjai, Keresztesi Károly kisszántói, Séra Ferenc siteri lelkészek, Eszenyi Károly és Borbély Lajos tanító-képviselők levélben mentik ki távolmaradásukat, a kisszántói lelkész levélben kimentí egyháza képviselőjének távolmaradását is.

A közgyűlés távolmaradásukat igazolja.

115. szám. Távolmaradásokat előzetesen nem igazolták: Dr. Miskolczy Ferenc világi tanácsbíró, Ács Endre magyarkakucsi lelkész.

Világi képviselőket nem küldött egyházak: Ártánd, Bihar, Bors, Darvas, Élesd, Fugyi, Fugyivásárhely, Hegyközkovácsi, Hegyközszáldobágy, Hegyközüjlak, Kismarja, Kisjenő, Magyarkakucs, Nagykeréki, Örvénd, Paptamási, Pósalaka. Pusztaujlak, Rév, Zsáka Jákóhodos, Váncsód.

A közgyűlés a meg nem jelentek névsorát kiadja az esperesnek, hogy a meg

nem jelentekkel szemben az ügyrend értelmében járjon el.

116. szám. A szavazatbontó bizottság jelenti, hogy az egyházmegyei lelkészi és világi tanácsbiróságra beérkezett szavazatokat 1908 július 4-én Nagyváradon felbontotta, a szavazatok abszolút többségével lelkészi tanácsbirónak Rigó Lajos bihari lelkész, világi tanácsbirónak Telegdi József mezőtelegdi nagybirtokos választott meg.

A választás eredménye örvendetes tudomásul szolgál, Rigó Lajos és Telegdi József tanácsbírák az esküt a gyűlés színe előtt leteszik.

117. szám. Tekintettel a 8—1908. számú egyházkerületi határozatra,

közgyűlésünk felkéri az elnökséget, hogy állapítsa meg, miszerint az egyházkerületi tanácsbíróra történt szavazás alkalmával felmerült hibákat, illetőleg kiket terhel a felelősség s a kötelességmulasztók ellen a szabályrendelet értelmében járjon el.

118. szám. A 19—1908. számú egyházkerületi határozat úgy a lelkészeknek, mint az espereseknek figyelmébe ajánlja a vallás- és közokt. miniszter 80116—907. sz. rendeletét, amely felhívja a törvényhatóságok közig. biróságait, hogy a hatóságuk alá tartozó törvényhatóság illetékes közegeit szigorúan utasítsák, miszerint a felekezeten kívüliek által iskolai és óvodai adó címén a községi, városi pénztárba évenként befizetett összegeket községi iskola hiányában az egyes vallásfelekezetekből történt kilépések arányában a községben levő, iskolát fenntartó felekezet rendelkezésére bocsássák.

E miniszteri rendeletre, az iskolát, óvodát fenntartó egyházak figyelmét közgyűlésünk felhívja.

119. szám. A 33—1908. sz. egyházker. hat. alapján az egyházmegyei

közgyűlés felkéri a lelkészeket, hogy a III. t.-c. 10. §-a alapján adókedvezményre igényt formáló egyháztagoknak az anya-

könyvi kivonatokat díjtalanul adják ki, rávezetvén azokra mindenkor ezt: „csak az 1904. évi III. t.-c. 10. §-ában jelzett adókedvezmény kérésénél használható“.

120. szám. Az egyházmegyei közgyűlés felhívja az iskolaszéki elnököket,

hogy a tanítói javadalomnak az az 1907. XXVII. t.-c. 33. §-a és a végrehajtási utasítás 16. §-a szerint megkívánt kimutatásánál a vallás- és közokt. miniszter által 125414—907. sz. a. kiadott s a 105—908. sz. egyházkerületi határozattal ajánlott nyomtatványmintát használják.

121. szám. Olvastatott a 259—1908. sz. egyházkerületi határozat.

Az egyházmegyei közgyűlés örömmel veszi tudomásul, hogy az egyházkerületi közgyűlés az esperesek jutalmazására évi 1500 koronát rendel;

az elnökséget megbizza, hogy az egyházmegyénk részére kiutalt 1000 korona közigazgatási államsegélyt a közigazgatási pénztár számadása során számolja el;

egy bizottságot küld ki, amelynek tagjai lesznek az esperes, gondnok, a köz- és gyámpénztáros és az e. m. ügyész s utasítja a bizottságot, hogy a közigazgatási államsegély hovafordításáról: az egyházmegyei tisztviselők díjazásáról a napi s fuvardíjak szabályozásáról egy tervet dolgozzék ki, s azt a jövő tavaszi gyűlésre terjessze be.

122. szám. Olvastatott az egyházkerületi közgyűlés 229—1908. sz. határozata.

Az egyházmegyei közgyűlés tiszteletteljesen mutat reá arra, hogy már az 59—1907. sz. határozatában is azt a javaslatot terjesztette föl, hogy az egyházkerületi közgyűlés az egyházközségi közgyűlésnek képviseleti alapon szervezését az egy-

házmegye összes egyházaiban rendelje el. Erre a javaslattételre az indította, hogy :

1. megvan győződve arról, hogy a kevesebb számú s valószínűleg értelmesebb elemből szervezendő képviseleti közgyűlés inkább átalérzi, inkább elfogadja a presbyterium nemes irányu, a gyülekezet anyagi és szellemi javát célzó határozatait, mint a gyülekezetnek ama szélesebb körű közgyűlése, amelynek tagjai a gyülekezetnek értelmetlenebb, sokszor bujtogatók által izgatott hivei, akik gyakran engedik magukat törvényteleniségekre ragadtatni s gyakran emelnek gátakat az egyház haladása elé,

2. méltánytalannak tartja, hogy míg egy 2000 lélekszámot alig meghaladó gyülekezet anyagi és szellemi ügyeiben a képviseleti alapon szervezett közgyűlés 18—20 jelenlevő tagja is határozhat, addig kisebb gyülekezeteinkben, amelyeknek közgyűlésük nincs képviseleti alapon szervezve, sokszor 100—150 egyháztag jelenléte szükséges, hogy határozat hozattassék ;

3. de meg az anyagi felelősség elve is azt kívánja, hogy a presbyteriumok mellett minden egyházban legyen egy másik népesebb, de az anyagi felelősséget épp oly komolyan mérlegelni tudó testület is s ez a testület a képviseleti alapon szervezendő közgyűlés lehet.

Egyházmegyénk tehát ismételten javasolja, hogy az egyházkerületi közgyűlés az egyházközségi közgyűlésnek képviseleti alapon szervezését: Ártánd, Berettyószentmárton, Bors, Bojt, Csatár, Darvas, Élesd, Fugyi, Fugyivásárhely, Furta, Hegyközkovácsi, Hegyközpályi, Hegyközszáldobágy, Hegyközüjlak, Kisszántó, Kisjenő, Less, Magyarkakucs, Mezőtelegd, Mezőtelki, Nagykereki, Nagyszántó, Nyüved, Örvénd,

Paptamási, Pelbárthida, Pósalaka, Pusztatold, Pusztajlak, Rév, Siter, Szalárd, Szentjános, Jákóhodos, Váncsod egyházközségekben is rendelje el.

123. szám. A borsi lelkészi állásra, f. é. július hó 26-án szótöbbséggel megválasztott lelkészt, Papp László urat a közgyűlés

állásában megerősíti, s úgy őt, mint a választó egyházat elkötelezi, hogy a bekebelezési díjakat az egyházmegye közpénztárába befizessék.

124. szám. Az élesdi lelkészi állásra f. évi július 19-én Dávid Gyula lelkész választatott meg,

akit közgyűlésünk állásában megerősít s úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjak lefizetésére elkötelezi.

125. szám. Az egyházmegyei közgyűlés Harcsa Sándor berettyószentmártoni, Szabó Antal csökmői, Szabó Kálmán kisszántói és Molnár János zsákai tanítókat rendes tanítói állásukban

megerősíti s úgy őket, mint a választó egyházakat elkötelezi, hogy a bekebelezési díjakat az egyházmegye közpénztárába beszo­lygáltassák.

126. szám. Molnár János zsákai és Szabó Antal csökmői rendes tanítók a közgyűlés színe előtt az esküt leteszik, miről számukra a bizonyítvány kiadatni rendeltetik.

127. szám. Az egyházmegye közgyűlése közalapi pénztárnoknak

Konrád Géza e. m. küzpénztárnokot választja meg és az esperest megbizza, hogy erről a közalap végrehajtó bizottságát értesítse.

128. szám. Lévai Mihály számvevőszéki elnök jelenti, hogy a közigazgatási pénztár Konrád Géza pénztárosnak átadatott s az átadási jegyzőkönyvet és leltárt beterjeszti.

A pénztár átadását a gyűlés tudomásul veszi s az átadásról felvett jegyzőkönyvet és leltárt levéltárba helyezi.

129. szám. A tanítói testület jelenti, hogy a tanítói testületi pénztárnok 1907. évi számadásait megvizsgáltattak,

a közgyűlés tudomásul veszi s utasítja az e. m. számvevőszéket, hogy ez évtől kezdve a tanítói testületi összes számadatokat is vizsgálja felül

130. szám. Sulyok István esperes beterjeszti az egyházlátogatásról szóló jelentését.

A nagy gonddal szerkesztett esperesi jelentés egész terjedelmében a jegyzőkönyv mellékletéül felvételik.

131. szám. Miután az esperesi jelentésből arról értesül a közgyűlés, hogy a konfirmandusok oktatását nyolc egyházban csak a tanítók végzik,

az illető egyházak lelkészeit felhívja, hogy a konfirmandusok oktatásába befolyjni s legalább a megkívántató irányítást megadni igyekezzenek.

132. szám. Az egyházmegye közgyűlése az adományozóknak

köszönetet mond s rendeli, hogy köszönete a szokott módon tudomásukra hozassék.

133. szám. Az egyházmegye közgyűlése a borsói s a borsói lelkészt

egyházaik levéltárának rendezésére, a borsói lelkészt ezenkívül a hibás anyakönyvek beköttetésére is elkötelezi s rendeli, hogy a levéltárak leltárának egy-egy példányát 1909 január 1-ig az esperesi hivatalhoz beterjesszék.

134. szám. Az esperesi jelentés alapján az egyházmegye utasítja

Bors, Kisszántó, Nagyszántó, Pusztajlak egyházakat, hogy telekkönyvezetlen ingatlanok telekkönyveltetése érdekében a lépéseket haladéktalanul megtegyék.

A borsói telekkönyvezetlen földek ügyét megvizsgálás és javaslattétel céljából az egyházmegyei ügyésznek kiadja.

135. szám. Amennyiben Csatár, Fugyi, Hegyközpályi, Hegyközszáldobágy, Hegyközujlak, Kisjenő, Mezőkeresztes, Nagyszántó, Nyüved, P.-Ujlak, Siter, Jákóhodos belhivatalnokait az 1907 évről még nem fizették volna ki, a nevezett egyházak presbytériumait közgyűlésünk utasítja, hogy a belhivatalnokok fizetésének kiszolgáltatásáról anyagi felelősség terhe alatt haladéktalanul intézkedjenek s eljárásukról az esperesi hivatalt nov. 15-ig értesítsék.

136. szám. Az állami adóval és egyéb járulékokkal hátralékos csatári, hegyközszáldobágyi, hegyközujlaki, nagyszántói, siteri, bojti egyházak presbytériumait

utasítja az egyházmegyei közgyűlés, hogy a hátralékok kifizetéséről november 15-ig anyagi felelősség terhe alatt gondoskodjanak s eljárásukról az esperesi hivatalt dec. 1-ig értesítsék.

137. szám. Miután az egyházmegyei közgyűlés a magyarkakucsi egyházat már a múlt évi 160. sz. határozatával elkötelezte, hogy a lelkészlakást rendbehozza, most

az egyház presbytériumát szigorúan utasítja, hogy f. évi november hó 1-ső napjáig az esperesi hivatalhoz jelentést küldjön arról: I. mily mérvű javítást igényel a lelkész lakás, II. a szükséges munkálatokról terjessze be a költségvetést, III. s mutassa ki, honnan tudja fedezni a költségeket.

138. szám. A furtai fi-, a kisszántói vegyes, a pap-tamásii fi-, a zsákai leányiskolákban a tanítás eredménye alig kielégítő lévén,

az egyházmegye közgyűlése, az eltávozott kisszántói tanító kivételével, a felsorolt iskolák tanítóit szigorúan utasítja, hogy kötelességeiket lelkiismeretesen teljesítsék, figyelmezteti őket, hogy ha a tanításban jövőre sem mutatnak fel nagyobb sikert, ellenők a fegyelmi eljárást megindítja.

E határozatot az illető egyházak presbytériumának is megküldeni rendeli.

139. szám. A csatári leány, a nyüvedi, pelbárthidai és pósalakai vegyes iskolák egészségügyi tekintetben kifogás alá esvén,

a közgyűlés felhívja a nevezett egyházakat, hogy iskoláikat jó karba hozzák.

Pósalakára nézve határozza, hogy az iskolaépítés halasztását tavasznál tovább nem tűri.

140. szám. Borson, Fugyiban, Nagyszántón, Pelbárthidán, Réven, Váncsodon a presbyterek kötelességeikben lazán járnak el, másfelől a templomot sem látogatják buzgósággal.

Az egyházmegyei közgyűlés a borsi, fugyii, nagyszántói, pelbárthidai, révi, váncsodi presbytériumokat szigoruan utasítja, hogy tisztokban hiven. lelkesedéssel járjanak el s a templomot példaadólag látogassák.

141. szám. Olvastatott az esperesnek az egyházak vagyonleltárára vonatkozólag beterjesztett jelentése.

Az esperesi jelentés alapján a vagyonleltári iver megerősítését a közgyűlés olyképen eszközli, hogy felhívja esperesét, hogy a vagyonleltári iveren észlelt hiányokat és szükségesnek ítélt kiigazításokat foganatosítsa és a kiigazított vagyonleltári iveret jóváhagyó záradékkal ellássa.

Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházakat, hogy a jóváhagyott és hozzájuk küldendő vagyonleltári iverkről a másodpéldányokat nov. 15-ig az esperesi irattár részére a különbeni következmények terhe alatt beterjesszék.

142. szám. Sulyok István esperes beterjeszti időszaki jelentését a következőkben:

Nagytiszteletű s tekintetes Egyházmegyei közgyűlés!

1. Tavaszi közgyűlésünk óta az elnökség adminisztratív ügykezelése körül olyan esetek, melyekben valamely

sürgősség vagy kényszerítő súlyos oknál fogva egyházmegyei közgyűlésüknek előzetes meghallgatása nélkül intézkedni kellett volna, nem fordultak elő. Az elintézés nyert ügyek mind olyanok voltak, amelyeket egyh. törvényeink kifejezetten az elnökség hatáskörébe utalnak; így tehát az utólagos helybenhagyás szüksége sem forog fenn ezekre nézve.

De az E. T. I. t. c. 15. § d) pontja értelmében bejelenteni tartozom, hogy az elnökség a *váncsodi* egyháznak, 12—1908., illetve 30—1908 sz. a. kelt presbiteri határozatban foglalt kérelméhez képest ez évi június hó 4-én pénztári készlet hiányában 500 kor. kölcsön felvételét olyformán engedélyeztem, hogy az összeg ez év december hó 31. napjáig kifizetendő s ennek megtörténtéről az esperesi hivatal értesítendő lesz. Továbbá, az elnökség távollétében az esperesi hivatal teendőinek ellátásával megbízott Nt. Szemes László tanácsbíró ur hozzájárult ahoz, hogy a *nagyszántói* egyház vihar által megrongált tornya, temploma és paplaka javítási munkálatára addig is, míg a f. év végéig az egyházmegyei közgyűlés által már engedélyezve, részben engedélyezendő rendkívüli adó befolyna, 1200 korona kölcsönt vehessen föl. Igen természetesen, a jóváhagyás itt is olyan föltétel alatt történt, hogy az egyház a váltóadósság törlesztése és jelentéstételre felelősség mellett elköteleztetett. Végül a *b.-szentmártoni* egyháznak felhatalmazás adatott, hogy kiadási tételeinek, pénztári készlet hiányában, ideiglenes fedezése céljából 2—300 korona kölcsönt akként vegyen föl, hogy azt ez évi december hó végéig visszafizesse, még pedig a takarékpénztári alap kamatvesztésének megtérítésével együtt s annak idején jelentését az esperesi hivatalhoz terjessze be.

II. Az egyházmegye belhivatalnokai körében történt személyi változások a következők:

1. Folyó évi május hó 7-ikén a *b.-szentmártoni* iskolaszék elnökségének kérelmére engedély adatott, hogy az öngyilkossági kísérletet elkövető Nagy Kálmán tanító helyettesítésére Kiss Erzsébet okl. tanítónő alkalmaztassék a tanév hátralevő idejére. Mivel később nevezett tanító

állomásáról való lemondását be is terjesztette, az egyházmegye kötelékéből elbocsátottam.

2. Ez évi május 17-én a püspöki hivatal 2221/1908. számú rendelkezése alapján Nagyváradra, Nt. Csák Máté lelkész ur mellé Takács Ferenc segédlelkészül kibocsátatván, felhatalmazást nyert nevezett egyházban a lelkészi teendők és a vallástanítás teljesítésére.

3. Julius hó 28-án Papp Géza debreceni 4-ed éves hittanhallgatónak, miután a püspöki hivatal 3471—1908. szám alatt lelkészi kisegítőül kibocsátotta, engedély adott arra, hogy a mezőkeresztesi egyházban Nt. Szigeti Elek ur oldala mellett lelkészi teendőket végezhesen.

4. Oláh Ferenc csatári kántorfatanító állásáról lemondván, ez évi szeptember hó 8-án az egyházmegye kötelékéből elbocsátatást nyert.

5. Folyó évi szeptember hó 30-án a közszolgálat érdekéből Lovász Béla mezőkeresztesi s. lelkész helyettes lelkészül Mezötelkibe s az utóbbi helyen szolgáló Deák Józset s. lelkész pedig Mezőkeresztesre helyeztetett át, a püspöki hivatal 4346—1908. sz. engedélye folytán.

A lelkészi és tanítói állásokra választás következtében bekövetkezett személyváltozások a tárgysorozat megfelelő helyén nyernek bejelentést és elintézését.

III. Egyházmegyei közgyűlésünk múlt évi szeptember hó 5-én hozott határozatával Somogyi Etelka, Tényi Gyulánénak szentjánosi tanítónőül való megválasztásához ideiglenesen hozzájárult, de nevezett a vallástani pótképesítőokmány megszerzésére elkötelezte. Nevezett a törvényszerű föltételnek eleget tévén, vonatkozó okmányát bemutatta. Tehát erre való hivatkozással most már a választást jóváhagyván és Somogyi Etelka, Tényi Gyulánét az egyházmegye kötelékébe felvenni méltóztassék.

IV. Legutóbbi közgyűlésünk 53—56. sz. a. határozatában a csatári egyház költségelőirányzata tárgyában akként intézkedem, hogy nevezett egyházat kiadásainak zavartalan teljesíthetése céljából a jelenleg érvényes adókulcs megváltoztatására utasította, ellenkezőleg pedig figyelmeztette, hogy ha ez meg nem történne, az E. T. III. sz. a. 11. §-a értelmében az adókulcs módosítását saját hatáskörében fogja elrendelni és foganatosítani. Egyidejű-

leg pedig megbizta az esperest, illetve a f. évi egyházlátogató küldöttséget a gyülekezet felvilágosításával, illetve a normál adókulcs alkalmazása mellett a tehercsökkenés kipuhatolásával.

Az egyházlátogatást helyettem végező küldöttség el is járt ez ügyben. Jelentése szerint az új adókulcs behozatala fölösleges, mert az adókulcs szerint a költségvetés fedezetet talál s a 3287 koronát kitevő egyházi és iskolai terhen az adósegély vagy tandíjkárpótlás segíteni fog.

A küldöttség számítása föltételes s ezzel a jelen év költségvetése még abban az esetben sem biztosítható, ha az teljesen reális volna, amit pedig a lelkész fölterjesztése tagadásba vesz. De meg az egyházmegyei határozat egyenesen azt célozza, hogy már ez évre olyan költség-előirányzat létesíttessék, ha szinte átmenetileg is, hogy a teljesen eladósodott egyház újabb adóságcsinálásnak kitéve ne legyen. Mivel sem ez nem történt meg, sem az egyház adócsökkentési munkálatát a konventhez ez ideig be nem terjesztette: felelősségem tudatában a 981 korona 58 fillér hiányt kimutató ez évi költség-előirányzatot meg nem erősíthettem. De kérem kell a nagytiszteletű s tekintetes közgyűlést, hogy a csatári egyház szomorú állapotát nagybecsű figyelmére méltatva, törvényben gyökeredző jogát fentartani s a csatári egyházat az általános teherviselés szempontjából kétségenkívül a tehercsökkentését jelentő normál adókulcs alkalmazására szorítani és az idő rövidségére való tekintettel az évi költség-előirányzat megerősítésére az esperest felhatalmazni méltóztassék.

V. Szánthó Béla nyüvedi tanítónak az ügy sürgős voltára való tekintettel, addig is, míg egyházmegyei közgyűlésünk véglegesen határozni fog, az egyház presbyteriumának nyilatkozata alapján engedélyeztem a nyüvedi postakezelőség elfogadását; kijelentvén, hogy amennyiben ezen elfoglaltsága a tanítás terén csak legcsekélyebb mulasztást is vonná maga után, az engedélyt azonnal visszavonni fogom. Az engedélyezés véglegesítési joga törvény szerint közgyűlésünket illetvén meg, nevezett tanító kérvényét a tárgysorozatba beillesztettem.

Jelentésem elfogadását és ezen intézkedéseimnek helybenhagyását kérve, kiváló tisztelettel vagyok

A nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek

Nagyváradon, 1908 október hó 5-én

alázatos szolgája

Sulyok István,
esperes.

Az egyházmegyei közgyűlés az esperes időszaki jelentését jóváhagyó tudomásul veszi; egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja és annak alapján a következő határozatokat hozza:

a) Jóváhagyja az I. pont alatt felsorolt váncsodi, nagyszántói és berettyószentmártoni egyházaknak engedélyezett ideiglenes kölcsön felvételét. Utasítja azonban ezeket az egyházakat, hogy kölcsöneiket ez esztendő végéig visszafizessék, vagy ellen esetben a törvényszerű eljárás mellett kölcsöneik állandósítása érdekében felterjesztéseket tegyenek.

b) Takács Ferenc, Papp Géza, Lovász Béla és Deák József segédlelkészeknek az egyházmegyébe bekebelezését elrendeli. Somogyi Etelka Tenyi Gyuláné szentjánosi tanítónőt állásában véglegesíti.

c) Fentartja közgyűlésünk a csatári egyház költségvetése tárgyában hozott 53—1908. sz. határozatát, nemcsak ragaszkodik ahhoz, hanem megismétli az abban tett figyelmeztetését is és utasítja az egyházat, hogy a normál adókulcs alkalmazásához szükséges előmunkálatokat mielőbb tegye meg és adócsökkentés segély iránt kérvényezzen.

Végül felhatalmazza az esperest, hogy az egyháznak 1908. évi költségvetését,

szorongatott helyzetére tekintettel kivételesen megerősíthesse.

d) A jelentés r) pontjáról külön szám alatt határoz.

143. szám. Olvastatott az esperes jelentése az egyházak egyházfentartási tőkéjéről, a következőkben:

Az egyházmegyei közgyűlés a kebelbeli egyházak egyházfentartási tőkéit a kitüntetett összegekkel tudomásul veszi, azok főösszegét 106.914 K 31 fillérben megállapítja és nyilvántartás céljából az egyházkerületre felterjesztését elhatározza.

144. szám. Az egyházmegyei lelkészegyesület tudomásulvétel végett beterjeszti az egyesület alapszabályait.

A bihari református egyházmegyei lelkészek egyesületének alapszabályai.

I. Az egyesület címe, célja és munkaköre.

1. §. Az egyesület címe: „A Bihari Református Egyházmegyei Lelkészek Egyesülete“.

2. §. Az egyházmegyei lelkészek egyesületének célja: az egyházmegyei ref. lelkészek, lelkészjellegű egyének szerves testületté egyesítése és különösen az egyháztársadalmi munka felkarolása által a református egyházi élet valláserkölcsei felvirágoztatása, a kálvinista öntudat ébresztése, fejlesztése, terjesztése, az egyetemes felvilágosodás és nemzeti haladás nagy érdekének és végül a lelkészek különösen úgy erkölcsi, mint anyagi érdekének előmozdítása s e célból az országos református lelkészegyesülettel való állandó szerves kapcsolat.

3. §. E célok elérése végett évenként közgyűlést tart, melyen főként egyháztársadalmi és egyházpolitikai kérdésekben állást foglal, felolvasásokat, előadásokat, eszmecseréket rendez, általában a megjelölt célokat szolgáló indítványokat és a hivatalos egyházi hatóságokhoz intézendő előterjesztéseket tesz.

A közgyűlésen kívül az egyesület a sajtó és irodalom útján munkálja céljait, e végből felhasználja a toll és szó hatalmát, esetleg lelkészi köröket alakít, kitűzött céljainak elérésére.

II. Az egyesület viszonya az egyházi hatóságokhoz és más rokon egyesületekhez.

4. §. Az egyesület egyházi hatóságoktól teljesen független, munkálkodásában azonban szem előtt tartja az egyházi hatóságokkal való anyagi és erkölcsi kölcsönhatást.

A többi protestáns lelkészegyesületekkel a közös célok elérésére lehetőség szerint együtt működik.

III. Az egyesület tagjai.

5. §. Az egyesület tagja lehet az egyházmegye területén lakó minden református lelkész jellegű egyén.

6. §. Az egyesület tagdíjakból s önkéntes adományokból fedezi esetleges szükségleteit. A tagdíjak közgyűlésileg állapítatnak meg.

7. §. Az egyesület tagjai a közgyűlésen tanácskozási és szavazati joggal bírnak.

IV. Az egyesület jövedelmi forrása és vagyona.

8. §. Az egyesület jövedelmét alkotják a tagdíjak, önkéntes adományok és az esetleges hagyományok.

V. A közgyűlés.

9. §. A közgyűlést az egyesület tagjai alkotják, idejét és helyét az elnök határozza meg s ugyanaz készíti elő; szükség esetén azonban 10 tag kívánatára az elnök által rendkívülieg is összehívható, illetve összehívandó.

10. §. Határozatok a közgyűlésen jelenlevők többsége által nyílt szavazás útján hozatnak. Titkos szavazásnak csak választásoknál, vagy tisztán személyes kérdések eldöntésénél van helye.

11. §. A közgyűlés tárgyai:

a) Az elnök és az orsz. központi választmányba küldött választmányi tag jelentése;

b) Az évi számadások megvizsgálása és a költségvetés megállapítása;

c) Minden három évben a tisztviselők újra választása s évenként az időközben megüresedett tisztviselői helyek betöltése;

d) Indítványok és az előterjesztett ügyek elbírálása;

e) Alapszabályok módosítása;

f) Felolvasások, előadások, eszmecserék.

Jegyzőkönyveit az elnök és jegyző írják alá.

VI. Az egyesület tisztviselői.

12. §. Az egyesület tisztviselői: a) elnök, b) alelnök, c) jegyző, d) pénztáros, kik az egyesület tagjai közül választatnak.

13. §. Az elnök összehívja és vezeti a közgyűlést, képviseli az egyesületet a hatóságok és mások irányában, joga van az egyesület pénztárát bármikor megvizsgálni, a kiadásokat a költségvetés keretében utalványozza. Akadályoztatása esetén az elnököt az alelnök helyettesíti.

14. §. Jegyző vezeti az intéző bizottság és a közgyűlés jegyzőkönyveit, felügyel az irattárra.

15. §. Pénztárnok kezeli az egyesület pénztárát, a tagdíjakat beszedi, az adományokat átveszi, a bevételekről és kiadásokról pontos számadást vezet, elkészíti a költségeloirányzat tervezetét és a számadást, kifizeti a költségvetésben megállapított és az elnök által utalványozott összegeket. Az egyesület tagjainak névsorát szabályszerű törzskönyvben nyilvántartja.

16. §. Az itt felsorolt tisztviselőket, kik az egyesület intéző bizottságát alkotják, három évi időtartamra általános szavazattöbbséggel a közgyűlés választja.

VII. Az intéző bizottság.

17. §. Az intéző bizottság a tisztviselőkből áll. Az intéző bizottsági gyűlést az elnök a közgyűlés előtt mindenestre, máskor a szükséghez képest hívja össze. Az intéző bizottság igazgatja és készíti elő az egyesület ügyeit.

Határozathozatalra az elnökön és a jegyzőn kívül legalább egy tag jelentése szükséges.

Az intéző bizottság határozatai minden esetben a közgyűlés elé terjesztendők.

VIII. Az egyesület pecsétje.

18. §. A pecsét, közepén egymást átfogó kézzel, a következő körirattal látandó el: „A Bihari Református Egyházmegyei Lelkészek Egyesülete“. A pecsét az elnök őrizete alatt áll.

IX. Az egyesület feloszlása.

19. §. Az egyesület csak az esetben oszolhatik fel, ha tagjainak száma ötre apad.

20. §. Feloszlás esetén az egyesület vagyona a tagok között semmi szín alatt fel nem osztható, hanem mind alaptőkéje, mind egyéb vagyona egy az országos ref. lelkészegyesület által felállítandó jótékony intézet támogatására szolgál.

21. §. Az egyesület feloszlását, vagy alapszabályainak módosítását célzó határozatok tudomásulvétel végett az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztendők.

Jelen megállapított alapszabályok tudomásulvétel végett egyházmegyei közgyűlés elé terjesztetnek.

A közgyűlés a beterjesztett alapszabályokat tudomásul veszi és jegyzőkönyvének függeléke gyanánt kinyomatni rendeli.

145. szám. Ugyancsak az egyházmegyei lelkészegyesület tudomásulvétel végett bejelenti, hogy az egyházmegyei gyámintézeti pénztár terhére, a kebelbeli gyámintézetnek ezidő szerint nem tagjai: Szücs László csatári, Szabó Bertalan csökmői, Molnár Vince darvasi, Nagy Elek fugyii, Varga Gedeon fugyivásárhelyi, Csernák Béla furtai, Keresztesi Károly kisszántói, Konrád Géza lessi, Zagyva Gyula nyüvedi. Biró Ferenc örvéni, Holkó József pelbárthidai, Bodor Pál révi, Szabó István jákóhodosi, Bethlendi Sándor váncsodi lelkészek nyugdíjintézeti terhének némi részben való könnyítésére öt éven át fizetendő 25—25 kor. évi segélyt állapított meg. A taglelkészek nyugdíjintézeti kedvezményét illetőleg 120—1907. számú egyházmegyei határozat tovább is érvényben tartatván meg. Tudomásul szolgál.

146. szám. A számvevőszéki elnök legközelebb közgyűlésünk 40. sz. határozata értelmében felterjeszti a lelkészegyesület útján a számvevőszék eljárására vonatkozólag készített alapszabálytervezetét.

Szabályrendelet az egyházmegyei számvevőszék eljárásáról.

1. §. A bihari ref. egyházmegyei számvevőszék feladata: mindennemű, az egyházmegye fenhatósága alá tartozó pénztárak számvitelére és kezelésére felügyelni, felettük ellenőrzést gyakorolni és számadásaikat megvizsgálni. (Nem érintetvén ezáltal az esperesnek az E. T. I. t.-c. 165. §. d) és 16. §-ában gyökerező jogai és kötelességei.

2. §. A számvevőszék a) az egyházmegye kezelése alatt álló pénztárak és alapok) felett a felügyeletet és az

ellenőrzést első fokon gyakorolja s számadásaikat első fokon vizsgálja, b) az egyházközségek gondnokainak, (pénztárnokainak s az egyházi testületek, egyházmegyei, lelkészi, tanítói egyesületek pénztárnokainak) számadásait azonban már másodfokon látja el felülvizsgálattal.

3. §. Ugy az első, mint a másodfokon vizsgálandó számadás az espereshez terjesztendő be, aki azt további eljárás végett a számvevőszéknek kiadja s erről a számvevőszék elnökét tudomásvétel végett értesíti.

4. §. A számvevőszék tagjai az esperes által hozzájuk utalt számadást azonnal kötelesek vizsgálat alá venni. A vizsgálat eredményéhez képest jóváhagyó záradékkal vagy kifogásaik jelzésével ellátva, a számvevőszék elnökéhez beküldik; ha a számadások elbírálhatók nem volnának, az esperes vagy egyházmegye útján a helyszíni vizsgálatot a számvevőszék részéről kérelmezik.

5. §. Az elnök által az összes beérkezett számadásokról jelentés készítettven ezt együttes ülésben a számvevőszék tárgyalja s a megvizsgált, vagy felülvizsgált számadásokat fölmentő vagy marasztaló záradékkal ellátja és a jelentést a számvevőszék tagjai is aláírják s jegyzőkönyv kíséretében legkésőbb az egyházmegye őszi közgyűléséhez felterjesztik.

6. §. A számvevőszék elnöke kimutatást vezet az egyházak évi mérlegéről, pénzmaradványáról, hogy a következő évi számadás pontosan ellenőrizhető legyen.

7. §. Ha a számadás csak a helyszínen vizsgálható meg: ennek költségei az érdekelt egyházat, vagy azt a számadót terheli, akinek hibájából a kiszállás szükségessé vált.

8. §. A számvevőszék öt tagból áll, u. m.: elnökből és négy számvevőből. Az egyházmegye közgyűlése mindenkor tíz évi időtartamra választja és díjazásukról (a 7. §-ban említett eseteket kivéve) az egyházmegyei közpénztár terhére gondoskodik.

Közgyűlésünk az alapszabálytervezetet jóváhagyja; jegyzőkönyvének melléklete gyanánt kinyomatja és jelen közgyűlésünk berekesztése után életbe lépteti.

147. szám. A Léway Mihály számvevőszéki elnök

által elkészített és bemutatott költségvetési és zárszámadási ivek mintáit a lelkészegyesület a használatra alkalmasoknak találván megkeresi az egyházmegyei közgyűlés, hogy a közigazgatási pénztár terhére nyomassa ki.

A költségvetés és zárszámadási ivek sokszorosítását a közgyűlés a közigazgatási pénztár terhére határozatilag elrendeli.

148. szám. A lelkészegyesület ajánló felterjesztése alapján a budapesti Bethlen Gábor kör kérvénye a közgyűlés egyszer s mindenkorra 100 (egyszáz) korona segélyt a közpénztár terhére megszavaz, annak kiutalásával megbizsa elnökségét.

149. szám. Az egyházmegyei tanügyi bizottság az 190—1908. számú egyházkerületi határozat alapján a következő javaslatot nyújtja be:

„Az egyházmegyei tanügyi bizottságnak az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság külső szervezetét illetőleg véleményes javaslata az, hogy a tanügyi bizottság tagjai az egyházkerületi közgyűlés által választassanak; még pedig úgy, hogy a bizottság egyharmad részét a kerületi tanító- és tanítónőképző intézeteknek egy-egy tanácsa és négy népiskolai tanító, kétharmad részét pedig a kerületbeli lelkészek és világiak alkossák.“

Az egyházkerülethez fölterjesztetik.

150. szám. Az egyházmegyei tanügyi bizottság a 254—1908. sz. egyházker. határozatból kifolyólag a következő véleményes javaslatot nyújtja be.

„A tanügyi bizottság teljes mértékben átérzi egyházainkra veszélyes voltát annak, hogy az iskolázatlanul maradó tanköteles gyermekeink száma az utóbbi időben nagyon megnövekedett, azonban tudja azt is, hogy a baj oka jórészen az, hogy a községektől távoleső pusztákon és tanyákon lakó hitsorsosaink, azok, akik anyagi eszközök hijjával lévén, gyermekeiket nem iskoláztathatják. Ennek a bajnak orvoslása elsősorban a közoktatásügyi kormány feladata lenne, amennyiben országos törvény intézkedik afelől, hogy az olyan tanyákon, pusztákon, ahol a tanköteles gyermekek száma a harmincat eléri, vagy a birtokos, vagy a polgári község, vagy az

állam terhére iskola szerveztessék. Az ilyenképen szervezendő iskolákban tanköteles gyermekeink egyuttal vallásos oktatásban is részesülnének az anyaegyház lelkésze, avagy esetleg ambuláns vallásoktató útján.

Ebből kifolyólag a tanügyi bizottság véleményes javaslatát a következőkben foglalja össze:

Irassanak össze tanyánként, pusztánként ref. hitsorsosaink tanköteles gyermekei és amennyiben az összeírás után az tűnnék ki, hogy valamely tanyán, vagy pusztán, bár a más vallásuakkal együtt tanköteleseink száma a harmincat meghaladja: a közoktatásügyi kormány keresztesse meg aziránt, hogy az ilyen helyeken vagy a birtokos, vagy a polgári község, vagy az állam terhére népiskolát állíttasson.

E népiskolákban a vallásos oktatást az anyaegyház lelkésze, hetenként legalább két félnapon, vagy pedig az egy szolgabírói járásban, tehát egymáshoz közelebb eső helyeken egy-egy ambuláns vallásoktató teljesítse; megfelelő díjazásukról részint az országos közalap, részint a felszabadult évi államsegély; részint a református segélyalap, részint az állampénztár gondoskodik.

A közgyűlés a tanügyi bizottság véleményes javaslatát az egyházkerületre felterjeszti.

151. szám. Az egyházmegyei tanügyi bizottság felterjesztésében kéri közgyűlésünket, hogy keresse meg az egyházkerületet, népiskolai tanterveink sürgős revíziója érdekében oly értelemben, hogy az összhangba hozatván az állami tantervvel, az 1909—10. iskolai évben életbe is lépjen.

A közgyűlés a felterjesztés szükségét nem látván, napirendre tér felette.

152. szám. A tanügyi bizottság felterjeszti azt a javaslatát, hogy határozza el az egyházmegyei közgyűlés és utasítsa az olyan kebelbeli egyházközségek presbyteriumait, ahol több tanító működik, hogy az iskolásnövendékeket ne mint eddig, nem szerint elkülönítve, hanem osztályonként vegyesen tanítsák.

Az egyházmegye megengedi ugyan az egyházközségeknek, hogy az I. és II. osz-

tályu iskolás növendékeket vagy vegyesen, vagy nem szerint elkülönítve oktattassák, azonban kimondja, hogy a régi gyakorlatot fentartani kívánja. És amennyiben az egyházközségek az eddigi szokástól eltérni kívánnak, ahhoz az egyházmegye engedélyét minden esetben előzetesen kérjék ki.

153. szám. Ugyancsak a tanügyi bizottság felkéri az egyházmegyei közgyűlést, a tanügyi bizottság tanító tagjainak a bizottsági ülések alkalmával felmerülő fuvarköltségeinek megtérítése tárgyában.

A közgyűlés a kérelmet figyelembevétel végett a napidijakat megállapítandó bizottsággal közli.

154. szám. A tanügyi bizottság bejelenti Szücs László lelkésznek köri iskola látogató tisztéről való lemondását.

A közgyűlés a lemondást nem fogadja el, hanem felhívja tisztének továbbviselésére.

155. szám. A tanügyi bizottság felterjesztése alapján felhívja közgyűlésünk a lelkészek mint iskolaszéki elnökök figyelmét Bihar vármegye közigazgatási bizottságának 1908 aug. 5-én hozott 1466—1908. sz. végzésére, hogy ettől el nem térve, minden év szeptember hó első felében a legszükségesebb tankönyvek és tanszerek névjegyzékét oly felhívással adják át az előljárásának, hogy azokat beszerezvén, a növendékek között a tanítók által osztassa ki, számadás terhe mellett és a tankönyvek árának behajtását hatáskörében eszközölje.

156. szám. A nagyváradai ref. tanítóképző intézet igazgatótanácsa felterjeszti az 1908—9. évre előirányzott intézeti költségvetést. Amely szerint személyi szükséglet 20.160 korona, dologi szükséglet 11.370 kor., összesen 31.530 kor. Fedezet 33.530 korona 44 fillér. Maradvány 2003 kor. 44 fillér.

Az egyházmegyei közgyűlés a költségvetést a maga részéről jóváhagyja.

157. szám. Ugyancsak a nagyvárad ref. tanítónőképző intézet igazgatótanácsa felterjeszti a tanítónőképző intézet és az internátus számvevőileg megvizsgált és rendben talált 1907. évi számadását.

A közgyűlés a számadásokat tudomásul veszi és a szokásos óvások fentartása mellett számadónak a számadás terhe alól a felmentvényt a maga részéről megadja.

158. szám. A nagyvárad ref. tanítónőképző-intézet igazgatótanácsa 1908. évi aug. 4-én tartott ülésének 9. számú jegyzőkönyvi határozatában felterjeszti abbéli kérelmét, hogy miután az intézet fejlődésével kapcsolatosan nagy anyagi áldozatokat kívánó mozzanatok jelentkeznek, mint amilyenek az új iskola épület emelése, új tanszékek felállítása, a tanszerek gyűjteménye és ezek az intézet jövedelmét kimerítik, intézzék az egyházmegye a kerülethez, mint az intézet egyik fentartójához, oly értelmű felterjesztést, hogy az eddig nagylelkűen folyósított 3600 korona évi segélyt 5000 (ötezer) koronára felemelni kegyeskedjék.

A szépen fejlődő, de nagy feladatok előtt álló intézet kérelmét az egyházmegye meleg pártolással terjeszti föl az egyházkerülethez.

159. szám. A nagyvárad ref. tanítónőképző intézet igazgatótanácsa 10—1908. sz. határozatában azt az indítványt terjeszti egyházmegyei közgyűlésünkhöz, hogy mivel az egyházkerületi három (3) tanítónőképző a jövő iskolai év végén már mintegy 100 (egyszáz) okleveles tanítónőt bocsát ki, az életbe, hogy a jóra való és kiváló pedagógia rátermettséggel bíró tanítónők az existencia nélkül maradás veszélyétől megmentessenek, hozzon a főtit. egyházkerület kötelező szabályokat arra nézve, hogy egyházkerületünk egyházai közül azok, amelyek mindez ideig tartózkodtak a nőtanítók alkalmazásától, bizonyos megállapított számban kötelesek legyenek nőtanítói állásokat szervezni, indokolja indítványát azzal, hogy ily nemű intézkedéssel református népünk női nemének intelligenciája emelkednék s jórészt éppen lelkészeink és tanítóink

leányai érvényesíthetnék tehetségüket és képzettségüket, mint sokszor egyedüli örökségüket.

Az egyházmegye közgyűlése a nagyon is időszerű indítványt elfogadja és az egyházkerület megérdemelt figyelmébe ajánlva, legmelegebb pártolással felterjeszteni határozza.

160. szám. A nagyváradai ref. tanítóképző intézet igazgatótanácsa bejelenti, hogy a matematikai és fizikai helyettes tanári tanszéket hat pályázó közül Varga Dezső székelyudvarhelyi okleveles helyettes tanárral töltötte be, a pályázati feltételek szerint egy évre való alkalmaztatással, 1600 korona fizetéssel és heti 20 óra kötelezettségével.

A közgyűlés avasztást tudomásul veszi.

161. szám. A számvevőszéki elnök jelenti az élesdi egyház 1907. évi számadására vonatkozólag, hogy:

a) a gondnoki számadást megvizsgálta és a napló alapján jóváhagyta;

b) a magtári számadást nem vizsgálta, mivel beterjesztve nem lett;

c) a munkaváltságalap számadását kifogásolnia kell, mivel sem a tőke, sem a kamat mennyiségéről tiszta képet nem enged alkotni.

Tisztázandónak tartja, hogy a körösvölgyi takarékpénztárnál fennálló, Pusztai József, Virgyikán tartozásból, mi az egyházé és mennyi volt a lelkészé. Végül felhívandónak véli a presbyteriumot annak a kérdésnek tisztázása dolgában: volt-e a templomépítő mesternek óvadéka? Ha igen, hol van az?

A jelentés alapján az egyházmegyei közgyűlés utasítja az élesdi egyháztanácsot, hogy úgy a takarékmagtár, valamint a munkaváltság alaptőkéje és kamatairól okmányokkal esetleg értékpapirokkal felszerelt számadását a folyó évi november hó 1-ig megvizsgálás és jóváhagyás céljából a számvevőszék elnökségéhez beterjessze; utasítja továbbá, hogy a Pusztai József, Virgyikán-féle tartozásból az egyházat illető

részösszegekről, valamint a templomépítő mester óvadékaról jelentését az esperesi hivatalhoz szintén november 1-ig felterjessze.

162. szám. Ugyancsak a számvevőszéki elnök jelenti a kisjenői egyház múlt évi számadásáról, hogy azt azzal a felhívással küldötte vissza az egyházi előljárósághoz, hogy a számadást egészen újból készítvén, költségvetéssel, naplóval és nyugtákkal felszerelve terjessze be hozzá. Azonban az egyháztanács e felhívásnak eleget nem tett.

Az egyházmegyei közgyűlés az E. T. 56. § e) pontja értelmében legszigorubban utasítja a kisjenői egyháztanácsot, hogy újonnan elkészített 1907. évi számadását a szükséges okmányokkal megvizsgálás és jóváhagyás végett a számvevőszékhez 15 nap alatt beterjessze.

Ezzel kapcsolatosan komolyan figyelmezteti egyházmegyei közgyűlésünk az egyes egyházakat, hogy hasonló eljárástól annyival inkább óvakodjanak, mert az ily esetekben minden egyes mulasztást a legszigorubban megtorolni fogja.

163. szám. Olvastatott az egyházmegyei missiói bizottságnak a révi missiói lelkész 1908. évi II. negyedi missiói jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Az egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

164. szám. Olvastatott az egyházmegyei missiói bizottságnak a lessi missiói lelkész 1908. évi II. és III. évnegyedi missiói jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Az egyházmegyei közgyűlés a jelentéseket tudomásul veszi.

165. szám. Olvastatott a missiói bizottság előterjesztése alapján a váncsodi, a zsákai, szalárdi, berettyószentmártoni és hegyközpályi lelkészek jelentése, a szórványok gondozásáról.

Közgyűlés a jelentéseket tudomásul veszi, a jelentést nem küldő lelkészeket figyelmezteti, hogy kötelezettségeiknek évenként annyival inkább eleget tegyenek, mert

ellenkező esetben a kötelesség elmulasztása törvény útján toroltatik meg.

166. szám. Olvastatott az egyházmegyei missziói bizottság előterjesztése a Tataroson szervezendő missziói lelkészi állás tárgyában.

A Magyar Aszfalt Részvénytársaság tudatja, hogy a Tataroson felállítandó missziói lelkésznek, ha az a felsődernai bányatelepen is lelkészi szolgálatokat teljesít, lakást, fűtést, világítást díjtalanul s ezenfelül évi 300 korona tisztelet-díjat ad. A 2 bányatelepen levő állami iskola ref. vallásu növendékeinek hitoktatásáért 240 korona évi tiszteletdíjban részesül a lelkész.

Esperes megkereste az érmelléki egyházmegyét, hogy járuljon hozzá, hogy az egyházmegye területének épségben tartása mellett a felsődernai bányatelep a lelkészi teendők ellátása tekintetében a tatarosi missziói lelkészre bizassék.

Az egyházmegyei közgyűlésünk örömmel és köszönettel veszi tudomásul a Magyar Aszfalt Részvénytársaság áldozatkészségét s felkéri a főtiszt. egyházkerületeket, hogy az érmelléki egyházmegye területe épségben hagyása mellett, az egyházmegyétől beérkezendő nyilatkozat alapján Felsődernát lelkigondozás tekintetében a tatarosi missziói lelkészhez beosztani méltóztassék.

Esperes felkéretik, hogy ennek megtörténte s a Részvénytársaság budapesti igazgatóságától leérkezendő kötelező nyilatkozat vétele után a missziói lelkész részére szükséges kongrua segély engedélyezése érdekében az egyházkerületi kongrua bizottság elnökénél a szükséges lépéseket szíveskedjék megtenni.

167. szám. A berettyószentmártoni ref. egyház iskola-építési ügye.

A bihari református egyházmegye közgyűlése jóváhagyja a berettyószentmártoni egyháztanácsnak és egyházközségi közgyűlésnek azokat a szabályszerűen, névszerinti

szavazással hozott határozatait, amelyek szerint kimondták, hogy miután a leánytanítói állás államsegéllyel szerveztetett, egy új leányiskolát építenek egy tanteremmel és a tanító részére szolgáló lakással és mellékhelyiségekkel 7571 K 42 fill. költséggel és kimondták, hogy ezen költség és az iskola felszerelési költségeinek fedezésére a Kisbirtokosok Földhitelintézetétől 5.72 %-os 50 évi 9000 koronás törlesztéses kölcsönt vesznek fel, amelynek fedezetül az egyház ingatlanait lekötik.

Minthogy pedig a felveendő kölcsön 50 év alatt törlesztendő és a politikai község azt mondta ki, hogy a kölcsön törlesztéséhez évi 500 K segéllyel csak 32 évig járul hozzá, tehát az ezen 32 évet követő 18 évre a törlesztésre fedezet nincs; felhívja az egyházmegyei közgyűlés a berettyószentmártoni egyházközséget, hogy hozzon olyan szabályszerű határozatokat, amelyekkel kimondja, hogy erre a 18 évre a törlesztéses kölcsön esedékes részleteit rendkívüli adó kivetésével fedezi és a hozandó határozatokat terjessze be.

Az egyházmegye elnökségét pedig megbizza, hogy ezen hiány pótlása után a most elbírált egyházközségi határozatokat jóváhagyás végett az egyházkerülethez terjessze fel.

168. szám. A nagyszántói egyház templomjavítás ügye.

A bihari református egyházmegye közgyűlése jóváhagyja a nagyszántói egyházközségnek, a presbytériumnak és közgyűlésnek, névszerinti szavazással egyhangulag hozott és senki által nem felebbezett azokat a határozatait, melyek szerint kimondták, hogy a vihar által megrongált templomot kijavítsák s a felmerült 1200

korona költséget az E. T. III. t.-c. 9. §-a alapján az egyháztagokra osztálybasorozás útján kivetendő rendkívüli póttadóval fedezik és tudomásul veszi, hogy az előírányzott költséggel a javítási munkálat már végre is hajtatott.

169. szám. A nyüvedi református egyház iskolaépítési ügye.

A bihari református egyházmegye közgyűlése felhívja a nyüvedi egyházközség elnökségét, miszerint az egyházmegye elnökségénél igazolják, hogy az egyházfentartási alap valóban iskolai pénztár alap volt-e? Amennyiben az igazoltatnék, jóváhagyja egyházközségnek névszerinti szavazással hozott, senki által nem felebbezett azokat a határozatait, melyek szerint kimondották, hogy a bemutatott terv és költségvetés szerint új iskolai épületet emelnek megfelelő tanítói lakással s a felmerülendő 4800 korona költséget az iskola pénztár-alap 1982 K 42 fillér készpénzének felhasználásánál és a debreceni kollégium pénztárából felveendő 30 éves, 3000 korona törlesztéses kölcsönből fedezik s a kölcsönt az egyházi földek jövedelméből fedezik, jóváhagyja pedig azon tovább feltétel mellett, hogy az egyházközséget kötelezi ezen határozatnak jóváhagyás végett az egyházkerülethez való felterjesztése előtt annak kimondására, miszerint a kölcsön törlesztésének biztosításául szükség esetén rendkívüli adót vet ki az egyháztagokra és kötelezi, hogy az ilyen tartalmu határozatokat az egyházmegye elnökségéhez terjessze be.

Az egyházmegye elnökségét megbizza, hogy a hozott határozatot, a megjelölt hiányok pótlása után jóváhagyás végett az egyházkerülethez terjessze fel.

170. szám. A fugyivásárhelyi református lelkesz jó-

váahagyás végett beterjeszti a fugyivásárhelyi ref. egyháztanácsnak és egyházközségi közgyűlésnek a templomjavítás ügyében hozott határozatait.

A bihari református egyházmegye közgyűlése jóváahagyja a fugyivásárhelyi református egyháztanácsnak 40, 41, 43, 44, 45 és 47—908. sz. a. és az egyházközségnek 48—908. sz. a. hozott azokat a határozatait, melyek szerint kimondották, hogy a templomot és a tornyot kijavíttatják, illetve a tornyot felemelik és a templom belső rendezését ájonnan készítették el, az általuk elfogadott költségelőirányzat szerint, 6039 K 7 fillérbe kerülő munkálatok költségeinek fedezésére 20 év alatt törlesztendő és az egyház ingatlanára bekebelezendő 6000 K kölcsönt a takarékmagtár alapjövedelméből az évente kérelmezendő s nyerendő segélyből és az ezek után még fedezetlenül maradó összeg erejéig az egyháztagokon kivetendő rendkívüli adóval fedezni, megbizza az egyházmegye elnökségét, hogy a hozott határozatokat csak ezen hiány pótoltatása után terjessze fel jóváahagyás végett az egyházkerülethez.

171. szám. A pusztatoldi református egyház adókulcs változtatási ügye.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése jóváahagyja a pusztatoldi reformátos egyházközségnek azokat a határozatait, melyek szerint névszerinti szavazással szótöbbséggel kimondották, illetve megerősítették még a mult évben hozott azokat a határozatokat, hogy az eddigi adórendszer megváltoztatása mellett az E. T. III. t.-c. 13. §-ában megállapított adókulcsot léptetek életbe.

Ugyanez alkalommal elutasítja Bonczos Lajos presbyternek az egyházközség azon határozata ellen benyújtott felebbezését,

mely határozatban a presbyterium kimondotta, hogy az 1908. évben az adókat már az új adókulcs szerint veti ki és hajtja be. Így határozott az egyházmegye közgyűlése, azért, mert az egyházközségnek az új adókulcs életbeléptetésére vonatkozó határozata még az 1907. évben hozatott, az ellen senki felebbezéssel nem élt és már abban a határozatban ki volt mondva, hogy az új adókulcsot az 1908. évben életbe léptetik. Azt a határozatot 55—1908. sz. határozata szerint f. év tavaszán csak azon formahiba miatt nem hagyta jóvá az egyházmegye közgyűlése, mert abban nem volt kitüntetve, hogy névszerinti szavazással hozatott-e. Ennélfogva ennek a jóváhagyó határozatnak annyival inkább megállapítható a visszaható ereje, mert nem az egyházközség hibájából, hanem az új törvény életbeléptetése folytán felmerülő zavarokból származott az, hogy az adókimutatás az új adókulcs alapján kellő időben meg nem történhetett.

Egyidejűleg ezt a határozatot az E. T. I. t.-c. 15. §-ának c) pontja alapján az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

172. szám. A pusztatoldi ref. egyház belhivatalnokai díjlevelében foglalt terményeknek készpénzben leendő megváltása.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése az 1908. évre terjedő hatállyal jóváhagyja a pusztatoldi egyházközségnek a presbyteriummal és az egyházközségi közgyűlésnek névszerinti szavazással, szótöbbséggel hozott és senki által nem fölebbezett azokat a határozatait, melyek szerint jóváhagyta az egyházközség belhivatalnokaival kötött azt az egyezséget, hogy a lelkésznek és tanítónak terménybeli járandósága 600—600 koronával váltsák meg. Minthogy pedig

az egyházmegye jóváhagyta ezen a közgyűlésen az egyházközségnek azokat a határozatait, melyek szerint kimondották, hogy a terménybeli adóztatás megszüntetése mellett az E. T. 3. t.-c. 13. §-ában meghatározott adóztatási rendszert léptetik életbe s így az E. T. III. t.-c. 11. és 13. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés szerint ennek következtében az egyházi hivatalnokok díjleveleinek megváltoztatása is szükségessé vált, tehát a díjlevelekben foglalt terménybeli járandóságoknak pénzzel csak öt évre leendő megváltoztatásáról többé szó sem lehet, azért az egyházközséget utasítja, hogy az új díjlevelet állítsa ki és azt jóváhagyás végett terjessze be.

Egyidejűleg ezt a határozatot az E. T. I. t.-c. 15. §-ának c) pontja alapján az egyházkerülethez jóváhagyás végett felterjeszteni rendeli.

173. szám. A mezőtelegdi egyház adókulcs változtatás ügye.

A bihari református egyházmegye közgyűlése jóváhagyja a mezőtelegdi református egyházközségnek névszerinti szavazással, szótöbbséggel hozott és senki által nem felebbezett azokat a határozatait, melyek szerint kimondották, hogy az eddigi osztálybasorozás után adóztatás helyett az E. T. III. t.-c. 13. §-ában meghatározott adóztatási rendszert fogadják el és az E. T. III. t.-c. 13. §-ának utolsó bekezdése alapján utasítja az egyházközséget, hogy amennyiben az új adóztatási rendszer életbeléptetése következtében az szükséges volna, az egyházi hivatalnokok részére új díjlevelet készítsen és azt ide megerősítés végett terjessze be.

174. szám. A mezőtelegdi ingatlan eladási ügye.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése jóváhagyja mezőtelegdi református egyházközségnek — presbytériumnak és közgyűlésnek — azokat a névszerinti szavazással, szótöbbséggel hozott és senki által meg nem feleltetett határozatait, melyek szerint kimondották, hogy az egyháznak a piacon lévő bérházát huszezer korona kiáltási ár mellett eladják és az elérendő vételárnak tökesítése mellett a kamatokat egészben az egyház közszükségleteinek fedezésére fordítják. Kiköti azonban, hogy a vételárt el nem idegenítheti s legfeljebb ingatlan vételére fordíthatja.

Egyidejűleg elrendeli, hogy ez a határozat az E. T. I. t.-c. 15. § b) pontja alapján jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjesztessék.

175. szám. A furtai ref. egyház ingatlan vétele ügye.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése jóváhagyja a furtai egyházközségnek névszerinti szavazással egyhangulag hozott és senki által meg nem feleltetett azon határozatait, melyek szerint kimondották, hogy a fiuiskola udvarához hozzákerített 53 négyszögöl területet a debreceni kis prépostságtól 53 koronáért megveszik.

Egyidejűleg elrendeli, hogy ez a határozat az E. T. I. t.-c. 15. §-ának b) pontja alapján az egyházkerülethez felterjesztessék.

176. szám. A csatári ref. egyháztanács kérvénye a parochiális könyvtár részére fizetendő 10 korona évi járulék fizetése alul való felmentése iránt.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése a kérvényt azzal terjeszti fel pártolólag a kerülethez, hogy az egyházmegyének e célra nem állván pénz rendelkezésére, a segély a kerület által volna megadandó.

177. szám. A csatári presbyterium a fitanító módosított díjlevelének jóváhagyását kéri.

A bihari református egyházmegye közgyűlése megtagadja jóváhagyását a csatári ref. egyháztanács egyhangulag hozott és senki által nem felebbezett azon határozatától, mely szerint a fitanító díjlevelét akként módosította, hogy a fitanító javadalmát képező ingatlanoknak adóit nem mint eddig az egyház, hanem a fitanító fizesse.

178. szám. A borsi egyháztanács jóváhagyás céljából bemutatja Debreceni Lajos harangalapítványára vonatkozó 1908 augusztusában hozott határozatát, amely szerint a további vita elkerülése végett az alapítványból a harangot 1910 decembor végéig megönteti.

Az egyházmegye az egyháztanács határozatát jóváhagyólag tudomásul veszi.

179. szám. A fugyivásárhelyi takarékmagtár kezelési szabályzatát a számvevőség jóváhagyásra ajánlja.

A számvevőszék javaslata alapján az egyházmegye közgyűlése a takarékmagtár kezelési szabályzatát jóváhagyja.

180. szám. A fugyivásárhelyi egyháztanács az egyházmegye jóváhagyását kéri a község mellett elhuzódó szőlőhegyen lakók lelkigondozása céljából szervezendő előkönyörgői tisztség létesítésére s egyszersmindt jóváhagyni kéri a Kajdi Lajos hegyközségi állami tanítóval ezen állásra nézve létrejött megállapodásokat, valamint az előkönyörgő tiszteletdíjára és teendőire vonatkozó határozatot, kéri továbbá az egyházmegyét, hogy a tiszteletdíj pótlására vonatkozó segélykérvényt a ref. segélyegylethez pártolólág terjeszteni fel.

Az egyházmegyei közgyűlés az előkönyörgői állás szervezéséhez hozzájárul, a tanítóval létrejött megállapodásokat és a tanító tiszteletdíjára s teendőire vonatkozó egyháztanácsi határozatot jóváhagyja s a tiszteletdíj pótlására vonatkozó segélykérvényt a ref. segélyegylethez pártolólág terjeszti be.

181. szám. A nagyvárad i egyháztanács megengedte azt, hogy a nagyvárad i ref. leánynevelő intézet a tulajdonát képező 3834. sz. telekkönyvi letétben foglat ingatlanokat 80.000 korona kölcsön-tőke és járulékai erejéig megterhelhesse. Ezen 70—1908. sz. határozathoz az egyházmegye jóváhagyását kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés az ingatlan lekötéséhez 80.000 korona tőke és járulékai erejéig hozzájárul s az egyháztanácsi határozatot további jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszti.

182. szám. A pelbárthidai ref. egyház kéri az egyházmegyét, hogy a tanítói javadalmi földnek 220 korona készpénzfizetés és a földadók fizetése ellenében leendő megváltását további öt esztendőre engedélyezze. Medgyesi Gyula tanító az egyháztanácsnak idevonatkozó határozatát felebbezi, illetve a kérelem elutasítását kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés a tanítói javadalmi földnek további megváltását, miután ez irányban a tanítóval egezség nem jött létre ; de a tanító a javadalmi földet egyenesen igényli is: nem engedélyezi.

183. szám. Medgyesi Gyula pelbárthidai ref. tanító felebbezi a pelbárthidai ref. egyháztanácsnak 1908. május 31-én 45. sz. a. hozott azon határozatát, amelyben nevezett tanító az E. T. III. t.-c. 23. §-ában foglalt rendelkezésekre figyelmeztetve lett.

Az egyházmegyei közgyűlés, miután Medgyesi Gyula felebbezésnél tekintendő kérvénye 1908. szept. 16-án, tehát a felebbezési határidőn kívül adatott be ; Medgyesi Gyula felebbezését visszautasítja s az egyháztanácsi határozat érdemi felülvizsgálatába nem bocsátkozik.

184. szám. A siteri presbyteri gyűlés kéri az egyházmegye engedélyét, hogy a Szabó Pál-féle cselédöstöndij alapítványnak ma 1014 K 40 fillt. tevő vagyonából a 600 K alapítványi tőkét meghaladó részt, vagyis 414 K 40 fillt. az egyház saját céljaira felhasználhassa.

Az egyházmegyei közgyűlés a kérelem teljesítését megtagadja s az alapítvány felhasználásához hozzájárulását nem adja, mert az alapítványt tevő határozattal kikötötte azt, hogy „a gazdák nejeik és özvegyek számát mind összevén és úgy azok kétharmadának teljes beleegyezése nélkül alapítványaimat megváltoztatni, avagy azokat valami más célra használni, úgy a jelen, mint a jövő időkben élőknek ne léssen szabad.”

Az említett megszavaztatás keresztülvitele esetében az egyházmegye nem zárkózik el attól, hogy a kérdést újból tanácskozás tárgyává tegye.

185. szám. A csökmői egyháztanács a szervezett ötödik tanítói állásra vonatkozó díjlevelet jóváhagyás végett beterjeszti.

Az egyházmegyei közgyűlés, a díjlevelet jóváhagyja s további jóváhagyás céljából az egyházkerületre felterjeszti.

187. szám. A zsákai egyház kéri a harmadik tanítói állásra vonatkozó választásnak és beterjesztett díjlevelnek jóváhagyását.

Az egyházmegyei közgyűlés a díjlevelét jóváhagyja s további jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszti.

189. szám. A mezőtelkii egyháztanács az egyházmegye 24—1908. sz. határozata folytán jelenti, hogy a lelkészválasztáskor Földeákon és Püspökladányban járt lelkészhallgató küldöttség költsége 123 K 20 fillt. tett ki, mely összeget az egyháztanács az egyház pénztárából azért utalt ki, hogy kikerülje azon gyanusítást, mintha a küldöttség az érdekeltek pénzén tette volna meg az utazást.

Az egyházmegyei közgyűlés, miután az Egyházi Törvény II. t.-c. 19. §-a világosan akként rendelkezik, hogy „a választók a jogosult pályázókat ezek szolgálati helyén saját költségükön meghallgat-

hatják", az egyháztanácsnak 1908 március 22-én 24. sz. a. és 1908. május 10-én 37. sz. a. hozott határozatait megsemmisíti, a 123 K 20 fillérnek az egyházi pénztárból kiutalását törvényellenesnek nyilvánítja s az egyháztanácsot felhívja, hogy a fenti 123 K 20 fillérnek azonnali visszatérítéséről gondoskodják.

190. szám. Konrád Géza e. m. közigazgatási pénztárnok jelenti, hogy Szemes László és Kurovszky Ferenc kerületi képviselők részére azon címen, hogy nevezettek a július 7-én tartott rendkívüli egyházkerületi közgyűlésen részt vettek, napidíj és utiköltség fejében 40—40 koronát kifizetett. Minthogy azonban az egyházmegyei közgyűlés csupán a rendes egyházkerületi közgyűlésre állapított meg 60 korona napidíjat és utiköltséget s a közgyűlés egész idejére, nem pedig egy napra, s mivel a kifizetett összeg az évi költségelőirányzatba beillesztve nem lett: a fentforgó kérdésben az egyházmegye intézkedését kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés a napidíjak kifizetését a jelen esetben azzal hagyja jóvá, hogy a hasonló esetekben járó napidíjakra vonatkozólag s azoknak mikénti fedezésére nézve már a jövő évben megfelelő intézkedés fog tétetni.

191. szám. Szántó Béla nyüvedi ref. tanító az egyházmegye beleegyezését kéri ahhoz, hogy tanórákon kívül a községben felállítandó postaügynökséget kezelhesse; Az egyháztanács a tanító kérelmét pártolja.

Az egyházmegyei közgyűlés a kérelmet a 6 t.-c. 39. §-a alapján teljesíti, mindazáltal azzal a kikötéssel, hogy az engedélyezett mellékfoglalkozás a tanítói teendők rovására nem gyakorolható.

192. sz. Szigeti Elek mezőkeresztesi ref. lelkész bejelenti az egyházmegyének, hogy a Sebes-körös vizsábályzó és ármentesítő társulatnál egyházmegyei határozat útján nyert Jámbor-féle megbízatásáról lemond s kéri a megbízatást másra átruházni.

Az egyházmegyei közgyűlés a lemondást elfogadja, a Jámbor-féle alapítvány képviselőjével Tatár Zoltán világi tanácsbíró urat megbizsa s esperesnek azon intézkedését, hogy Tatár Zoltán urat ez irányban ideiglenesen megbizta, jóváhagyólag tudomásul veszi.

193. szám. A fugyivásárhelyi ref. egyház templomának kijavítására 1000—1200 korona köralapi egyszersmindenkori nagyobb segélyért kérnénysz.

Az egyházmegye 1200 K segélyre ajánlja.

194. szám. Hegyközszáldobágy lelkészlakának ujonnan befedése 836 koronát kitevő költségelőirányzatának pótlására 536 korona egyszersmindenkori köralapi segélyt kér.

Az egyházmegye e kis egyházat súlyosan terhelő javítási munkát engedélyezvén: 536 K segélyre ajánlja.

195. szám. Nagyszántó adósságtörlesztésre 200 K egyszersmindenkori köralapi segélyt kér.

Közgyűlésünk a háztartás költségvetésében hiánnyal dolgozó kis egyházat a 200 K segélyre ajánlja.

196. szám. A fugyivásárhelyi egyház templomépítési költségeinek fedezetére 200—300 K magyar ref egyházi segélyegyleti segélyért kérvénysz.

Az egyházmegye 300 K segélyre ajánlja és kérvényét pártolólag felterjeszti az egyházkerületre.

197. szám. Ugyancsak a fugyivásárhelyi egyház a hegyrészi előkönyörgő tiszteletdíjára 150—200 K segélyegyleti segélyt kér.

Az egyházmegye 200 K segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag felterjeszti az egyházkerületre.

198. szám. A pusztajlaci egyház iskolaépítés és templomjavításból származott adósságának törlesztésére 300 K segélyegyleti segélyt kér.

A közgyűlés 300 K segélyre ajánlja

és kérvényét pártolással felterjeszti az egyházterületre.

199. szám. A körösnagyrévi egyház új harangok beszerzése céljából 300 K segélyegyleti segínyt kér.

A felekezeti és nemzeti szempontból fontos missziót teljesítő egyházat, közgyűlésünk a 300 K segélyre ajánlja s kérvényét pártolólag felterjeszti az egyházkerületre.

200. szám. A hegyközkovácsii egyház építkezésből származott adósságának törlesztésére 200 K segínyt kér a ref. egyházi segélyegylettől.

Az egyházmegyei 200 K segélyre ajánlja s kérvényét pártolással felterjeszti az egyházkerületre.

201. szám. A nyüvedei egyház iskolaépítési költségeinek fedezetére 300 K segélyegyleti segínyért kérvényez:

Az egyházmegye 300 K segélyre ajánlja s kérvényét pártolással felterjeszti az egyházkerületre.

202. szám. Less adósságtörlesztésre 200 K segélyegyleti segínyért kérvényez.

A létfenntartással küzdő kicsiny egyházat közgyűlésünk 200 K segélyre ajánlja s kérvényét pártolással felterjeszti az egyházkerülethez.

203. szám. Varga Gedeon fogyivásárhelyi lelkész vizokozta elemi kárára hivatkozással, rendkívüli államsegélyért folyamodik.

Az indokolt és anyagi károsodást hatóságilag igazolt kérvényt közgyűlésünk pártolólag felterjeszti az egyházkerületre.

204. szám. Ács Endre kakucsi lelkész szárazságokozta elemi kárára hivatkozással rendkívüli államsegélyért folyamodik.

Az indokolt és anyagi károsodás hatóságilag igazolt kérvényt pártolással felterjesztik az egyházkerületre.

205. szám. Kiss Antal berettyószentmártoni lelkész szárazságokozta csekély termésére hivatkozással rendkívüli államsegélyért folyamodik.

Az Indokolt és anyagi károsodás hatóságilag igazolt kérvény pártolásra felterjesztetik az egyházkerületre.

206. szám. A szentjánosi egyház a „Lukács Antal szentjánosi ref. egyházfentartási alapja” nevet viselő 500 koronás s a „Lukács Antal ligátus járatási alapja” nevet viselő szintén 500 koronás alapítványokról az alapító levelet jóváhagyás végett bemutatja.

Az egyházmegyei közgyűlés az alapító leveleket jóváhagyja, további jóváhagyás céljából az egyházkerülethez felterjeszti.

A közigazgatási gyűlés jegyzőkönyvének 110—141. számait jegyzette Csernák Béla, egyházi jegyző, 141—162-ig Kiss Antal, egyházi jegyző, 163—167-ig Konrád Géza, 167—178-ig dr. Hegyesi Pál, világi jegyző, 178—193-ig dr. Thury László, világi jegyző, 193—206-ig Kiss Antal, világi jegyző.

Hitelesítettett.

Nagyváradon, 1908 október hó 15-én.

Bary József,

e. m. gondnok, vil. elnök.

Sulyok István,

esperes, egyh. elnök.

Kurovszky Ferenc,

e. m. tanácsbíró.

Bíróági ülések :

207. szám. Jelen voltak a bíróság részéről: Sulyok István esperes és Bary József gondnok, — mint az elnökség tagjai, — kik közül az elnöki tisztet Sulyok István esperes tölti be; továbbá Szemes László, Csák Máté, Lévy Mihály egyházi, K. Nagy Sándor, Tatár Zoltán, Kurovszky Ferenc; dr. Szegedi Lajos és Telegdy József világi tanácsbírák, dr. Hegyesi Pál jegyző. A felek részéről dr. Thury Kálmán ügyész és Rád László örvéni tanító.

Az elnökség előterjeszti, hogy ezen ülés tárgya a Rád László örvéni tanító ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben meghozott konventi bírósági ítélet meghirdetése és végrehajtása.

Ezután bejelenti azt is, hogy az örvéni presbytérium a konventi ítélettel szemben Rád László további felfüggesztését kérelmezi és a visszahelyezés ellen az egyház jól felfogott érdekében tiltakozik.

Zárt tanácskozás után nyílt ülésben egyházi elnök a bíróság következő határozatát hirdette ki:

A fegyelmi bíróság a IV/1907. f. gy. sz. a hozott, Rád László örvéni tanítót viselt állásától felfüggesztő végzését az E. T. V. t.-c. 135 §-ának b) pontja alapján hatályon kívül helyezi, s nevezett Rád Lászlót az örvéni református tanítói állásba az 1908. évi október hó 15-től kezdődőleg visszahelyezi.

Megállapítja a bíróság, hogy Rád Lászlónak a fizetéséből a helyettesítése folytán elvont összegek visszatérítésére igénye nincs.

Elrendeli a bíróság, hogy az V/1907. f. sz. a. a Biró Ferenc örvéni lelkész fegyelmi ügyében hozott ítéletének jogerőre

emelkedett rendelkezéséhez képest az összes fegyelmi iratok a Rád Lászlóval szemben fenforgó hamis vádaskodás fegyelmi vét-sége tekintetében a fegyelmi eljárás meg-indítása végett az egyházmegye elnökségé-nek kiadassanak.

Elnök megállapította, hogy a végzés meghirdetésekor ügyész és marasztalt jelen voltak, elrendelte, hogy a vég-zés az örvéndi presbytériumnak az E. T. V. t.-c. 135. §. utolsó bekezdése értelmében közzöltesse azzal, hogy ellene felebbezéssel élhet.

Ezután elnök a jogerős harmadfoku ítéletet Rád Lász-lóval szemben végrehajtotta és őt a bíróság előtt megfed-dette és ennek megtörténtét jegyzőkönyvbe vétetni ren-delte.

208. szám. Jelen voltak a bíróság részéről: Sulyok István esperes és Bary József gondnok, mint az elnökség tagjai, kik közül a tárgyalást Sulyok István esperes vezeti, továbbá Szemes László, Csák Máté és Lévai Mihály egy-házi, K. Nagy Sándor, Kurovszky Ferenc, Tatár Zoltán és Telegdy József világi tanácsbírák, dr. Hegyesi Pál jegyző; a felek részéről: Dr. Thury Kálmán ügyész, a panaszosok képviselőjében Lukács Ferenc presbyter, me-zőtelki lakos és Laczák Dezső panaszlott, jelenleg éradonyi lelkész.

Elnök tárgyalásra kitűzte az idős Lukács Gáspár és társai által Laczák Dezső, jelenleg éradonyi lelkésznek, mezőtelki-i lelkésszé történt megválasztása ellen benyuj-tott panaszt

A törvényszerű tárgyalás megtörténte után a zárt tanácskozás befejeztével, nyílt ülésben az elnök a követ-kező ítéletet hirdette meg:

A közigazgatási bíróság Laczák Dezső, jelenleg éradonyi lelkésznek, mezőtelkii lelkésszé az 1908. évi május hó 17-én történt megválasztását, az E. T. II. t.-c. 44. §-ának d) pontja alapján, azért, mert Laczák Dezső az őt Hajduböszörményben felkereső mezőtelkii választókat apjával, Laczák Mártonnal, 1908. évi márczius hó

22-én és március hó 29-én megvendégeltette, megsemmisíti. Kötelezi Laczák Dezsőt, hogy a választás vezetésével megbízott küldöttség kiküldetésével felmerült 20 korona költséget a mezőtelkii egyházközségnek pénztárába és a választás ellen beadott panasz folytán megtartott vizsgálat alkalmával felmerült és a vizsgálóbiztos és jegyzőkönyvvezető részére ezennel megállapított 26 korona eljárási költséget az egyházmegyei közigazgatási pénztár javára ezen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizesse. Kötelezi, hogy a panaszosok képviselőjében megjelent Lukács Ferenc mezőtelkii presbyternek az általa felszámított és ezennel 3 koronában megállapított költségét ezen ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizesse meg.

Az egyházmegye elnökségét utasítja, hogy a megállapított 26 korona vizsgálati költségéből 6 koronát dr. Szegedi Lajos vizsgálóbiztosnak, 20 koronát Deák József jegyzőkönyvvezetőnek az egyházmegyei közigazgatási pénztárból jogerő bevétele nélkül utaljon ki.

Utasítja az egyházmegye elnökségét, hogy az idős Lukács Gáspár és társai által a vizsgálati költségekre előterjesztett és az egyházmegye közigazgatási pénztárában letétbe helyezett 100 koronát, ezen ítélet jogerőre emelkedése után a panaszosoknak utalja vissza.

Laczák Dezsőt azzal a kérelmével, hogy az általa felszámított, 119 korona 20 fillér költségében panaszosok marasztaltassanak, elutasítja.

Elrendeli a bíróság, hogy az E. T. II. t.-c. 45. §-ának 3. bekezdése értelmé-

ben az ítélet Laczák Dezső ellen a fegyelmi eljárásnak hivatalból megindítása végett, panaszlott jelenlegi felettes fegyelmi hatóságához, az érmelléki egyházmegye elnökségéhez áttétessék.

Végül megállapítja az E. T. V. t.-c. 98. §-ának 2. g) pontja alapján a bíróság azt is, hogy a mezőtelkii lelkészválasztás elejétől fogva ismétlődő.

Elnök megállapította, hogy az ítélet kihirdetésénél a felek mindannyian jelen voltak.

A meghirdetett ítéletet ügyész és a magánpanaszosok képviselőjében Lukács Ferenc presbyter tudomásul vette, ellenben Laczák Dezső panaszlott megfélebbezte, kérve annak megváltoztatását és mezőtelkii lelkésszé történt megválasztásának megerősítését s kérve, hogy az ítélet neki hiteles kiadványban kiadassék.

A bíróság a felek nyilatkozatát tudomásul vette és a bejelentett felebbezés folytán az iratokat az egyházkerületi bírósághoz felterjeszteni rendelte.

209. szám. Jelenvoltak a bíróság részéről: Bary József gondnok és a távollevő Sulyok István esperes az E. T. I. t.-c. 164. §-a alapján helyettesítő Szemes László legidősebb egyháztanácsbíró, mint az elnökség tagjai, kik közül a tárgyalást Bary József gondnok vezeti, továbbá Csák Máté, Lévai Mihály és Surányi Lajos egyházi, K. Nagy Sándor, Tatár Zoltán, Kurovszky Ferenc, dr. Szegedy Lajos és Telegdy József világi tanácsbírók és dr. Hegyesi Pál jegyző. A felek részéről dr. Thury Kálmán ügyész, ifj. Fehér Imre gondnok, Szolga Imre, Papp Márton és Pető Lajos presbyterek, mint panaszosok, és Szatmáry László nagyszántói lelkész panaszlott.

Elnök tárgyalásra kitűzte az ifju Fehér Imre és társai magánpanaszára és az ügyész által emelt közvád alapján Szatmáry László nagyszántói lelkész ellen folyamatba tett fegyelmi ügyet.

A törvényszerű tárgyalás és zárt tanácskozmány után elnök nyílt ülésben a következő ítéletet hirdette meg:

A Fegyelmi bíróság Szatmáry László nagyszántói lelkészt ezért, mert az 1908. évi április hó 16. napján nejével, gyermekei és cselédje jelenlétében összevere-
kedett s ez alkalommal a fején sérülést szenvedett és husvét ünnepén sérült hom-
lokkal jelent meg az istentiszteleten, továbbá mert nyilvános helyen bagózni szokott,
vétkesnek mondja ki az E. T. V. t.-c. 34. §-ának A) 1. és 3. pontja szerint
minősülő két rendbeli fegyelmi vétségben
s ezért őt az idézett t.-c. 35. §-ának a)
pontja alapján rosszalással bünteti és
végrehajtás terhe mellett kötelezi, hogy a
felmerült és ezennel megállapított 10 korona
eljárási költséget ezen ítélet jogerőre emel-
kedése után 15 nap alatt az egyházmegyei
közpénztárba fizesse be.

Elnök megállapította, hogy az ítélet kihirdetésekor a felek mindannyian jelen voltak.

A meghirdetett ítéletet az ügyész tudomásul vette. Abban Szatmári László lelkész vádlott megnyugodott. Ellenben panaszosok felebbeztek, vádolt abban való bűnös-
ségének megállapítása iránt, hogy a presbyterekkel gorom-
báskodott és felebbeztek a büntetés súlyosbitása iránt.

A bíróság elnöke a felek nyilatkozatait tudomásul vette és a bejelentett felebbezés folytán az iratokat az egyházkerületi bírósághoz felterjeszteni rendelte.

210. szám. Jelen voltak a bíróság részéről: Sulyok István esperes és Bary József gondnok, mint az elnökség tagjai, kik közül a tárgyalást Sulyok István esperes vezeti, továbbá Szemes László, Csák Máté, Surányi Lajos és Lévai Mihály egyházi, K. Nagy Sándor, Tatár Zoltán, Kurovszky Ferenc, dr. Szegedi Lajos, Telegdy József világ tanácsbírák és dr. Hegyesi Pál jegyző, a felek részéről dr. Thury Kálmán ügyész, a panaszosok képviselő-
ben Lukács Ferenc presbyter, mezőtelki-i lakos és Antal Jenő áll. isk. tanító, egyházközségi énekvezér panaszlott.

Elnök tárgyalásra kitűzte az egyháztanács magán panaszára és az ügyész által emelt közvád alapján Antal Jenő ellen folyamatba tett fegyelmi ügyet.

A törvényszerű tárgyalás és zárt tanácskozmány után elnök nyílt ülésben meghirdette az ítéletet:

A fegyelmi bíróság Antal Jenő mezőtelkii áll. el. isk. tanítót, mint egy. közs. énekvezért, azon cselekvénye miatt, hogy Céckén az 1908. évi február 26-án elhalt Kolozsvári Ilonának ugyancsak Céckén az 1908. évi február hó 28-án történt eltemetésén való közreműködését megtagadta: fegyelmileg vétkesnek mondja ki és ezen, az E. T. V. t.-c. 35. §-ának a) 1. p.-ba ütköző fegyelmi vétségért őt az idézett t.-c. 35. §-ának c) p. alapján az egyházmegye közigazgatási pénztára javára fordítandó s 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetendő 30 korona pénzbüntetésre itéli.

Vádlottat felmenti az ellene emelt azon fegyelmi vád és következményének terhe alól, hogy az 1908. évi márc. 21-én Mezőtelkiből eltávozott anélkül, hogy távozását bejelentette, s a másnapi, vasárnapi istentiszteleten való helyettesítéséről gondoskodott volna.

Vádlottat a felmerült és ezennel megállapított 6 korona eljárási költségnek az e. m. közigazgatási pénztár javára ezen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett való megfizetésére kötelezi.

Az egyházmegye elnökségét utasítja, hogy a most megállapított 6 korona költséget dr. Szegedy Lajos vizsgálóbiztosnak az e. m. közig. pénztárbért jogerő bevétele nélkül utalja ki.

Egyidejűleg elrendeli, hogy az ítélet vádlottnak iskolai felettes hatóságával, a biharmegyei kir. tanfelügyelőséggel közöltessék.

fel

ké
itéve
eg

e.

Elnök megállapította, hogy az ítélet kihirdetésekor a felek mindannyian jelenvoltak.

A meghirdetett ítéletet ügyész és a magánpanaszosok képviselője tudomásul vette, Antal Jenő ellenben az ítéletet megfelelőbbbezte.

A bíróság elnöke a felek nyilatkozatát tudomásul vette és a bejelentett felebbezés folytán az iratokat az egyházkerületi bírósághoz felterjeszteni rendelte.

Hitelesítettett.

Nagyváradon, 1908. évi október hó 20-án.

Báry József,

e. m. gondnok, vil. elnök.

Sulyok István,

esperes, egyh. elnök.

Dr. Hegyesi Pál,

jegyző.

Betűsoros tárgymutató

a bihari ref. egyházmegye 1908. évi október hó 8-án Nagyváradon tartott közgyűlésének és bir. ülésének jegyzőkönyvéhez.

Adományok megköszönése	132
Adókedvezmény kérésére vonatkozó díjtalan anyak. kivonatok	119
Antal Jenő fegyelmi ügye	210
Ács Endre rendkívüli államsegélyt kér	20
Állami adóval hátralékos egyházak megintése	136
Belhivatalnokok kifizetése	135
Berettyószentmártoni egyház iskolaépítés ügye	167
Bethlen Gábor kiv. segélyezése	148
Bőjti, borsi, egyházi levéltárak rendezése	133
Csatári parochiális könyvtári díj	176
Csatári fitanító díjlevelének ügye	177
Csökmői új tanítói díjlevel megerősítése	185
Debreceni Lajos harangalapítványa	178
Dávid Gyula élesdi lelkésszé választása	124
Egészségügyi tekintetben kifogásolt iskolák	130
Egyházközségi közgyűlés képviseleti alapon szervezése	122
Egyházfenntartási tőkékre vonatkozó jelentés	143
Egyházker. tanácsbíróra való szavazás alkalmával felmerült szabálytalanságokra vonatkozó egyh. ker. határozat	117
Egyházmegyei lelkészegyesület alapszabályai	144
Esperes egyházlátogatási jelentése	130
Esperes időszaki jelentése	142
Esperesek jutalmazása, közigazgatási államsegély	121
Erőss Lajos püspök üdvözlése	112
Élesdi egyház 1907. évi számadása	161
Felekezetenküliek adójának megosztása	118
Fugyivásárhelyi lévitaság ügye	181
Fugyivásárhelyi takarékpénztár kezelési szabályzata	173

Fugyivásárhely ref. egyházi segélyt kér	196	Pusz
Fugyivásárhely segélyegyleti segélyt kér	197	Pusz
Fugyivásárhelyi templomjavítás	170	Pusz
Fugyivásárhely templomjavításra közalapi segélyt kér	193	Rád
Furtai ingatlan vétel	175	Ref.
Gyámintézeten kívül álló lelkészek segélyzése	145	Renc
Gyűlés megnyitása	110	Révi
Hanyag presbyterek megintése	140	Siter
Hegyközkovácsi segélyegyleti segélyt kér	200	Szat
Hegyközsáldobágy közalapi segélyt kér	194	Szav
Igazolatlanul távollevők	115	Szár
Iskolásgyermek tankönyvekkel ellátása	155	Szár
Kellő sikert fel nem mutatott tanítók megintése	138	Szig
Képviselők igazolása	113	Szüc
Kiss Antal rendkívüli államsegélyt kér	205	Tani
Kiss Áron püspök halála feletti részvét	111	Tani
Kisjenői egyház 1907. évi számadása	162	Tan
Konfirmandusok oktatása	131	Tan
Konrádi Géza közalapi pénztárossá választatik	127	Tan
Körösnyagrév segélyegyleti segélyt kér	199	Tan
Közigazgatási pénztár átadása	128	Tan
Láczák Dezső fegyelmi ügye	208	Tan
Lessi missziói lelkész jelentése	164	Tan
Less segélyegyleti segélyt kér	202	Tata
Lukács Antal-féle alapítványlevelek	206	Táv
Magyarkakucsi lelkészlakás javítása	132	Tele
Medgyesi Gyula pelbárthidai tanító felebbezése	183	Ujó
Mezőtelegdi adókulcs ügye	173	Ujo
Mezőtelegdi ingatlan eladása	174	Zár
Mezőtelki-i lelkészhallgatás kiadása	189	Zsá
Missziói bizottság előterjesztése a zsákai, stb. szórványok ügyében	165	Vag
Nagyszántó közalapi segélyt kér	195	Var
Nagyszántói templomjavítás	168	Var
Népiskolai növendékek elkülönítése	152	
Nőtanítók elhelyezése	154	
Nyüvedi iskolaépítés	169	
Nyüved segélyegyleti segélyt kér	201	
Papp László borsi lelkésszé választása	123	
Pelbárthidai tanítói föld megváltása	182	

Pusztajlak segélyegyleti segélyt kér	198
Pusztatoldi adókulcs	171
Pusztatoldi terményfizetések megváltása	172
Rád László fegyelmi ügye	206
Ref. internátus törlesztéses kölcsöne	181
Rendkívüli kerületi napidíjak	190
Révi missziói lelkész jelentése	163
Siteri Szabó Pál-féle alapítvány	184
Szatmári László fegyelmi ügye	209
Szavazatbontó bizottság jelentése az új tanácsbírákról	116
Számvevőszéki szabályrendelet	146
Szántó Péla postaügynökségkösdése	191
Szigeti Elek a Jámbor-féle megbízatásról lemond	192
Szücs László iskolalátogató lemondása	154
Tanítói javadalom, nyomtatványminta	120
Tanítónőképző egyházkerületi segélyének felemelése	158
Tanítónőképzőintézet 1907. évi számadása	157
Tanítónőképzőintézeti költségvetés	156
Tanítói testület pénztárvizsgálata	129
Tanítótestületi tagok fuvar költsége	153
Tanügybiz. tagok választására vonatkozó javaslat	149
Tanyai tankötelesek	150
Tanterv-revizio	151
Tatarósi misszió	166
Távollevők kimentése	114
Telekkönyvezetlen ingatlanok rendezése	134
Ujonnan választott tanítók eskütétele	126
Ujonnan választott tanítók megerősítése	125
Zárszámadási iver nyomtatása	147
Zsákai új tanítói díjlevél	187
Vagyoneleltárakra vonatkozó jelentés	141
Varga Dezső h. tanárrá választatása	160
Varga Gedeon rendkívüli államsegélyt kér	203

